

Kod ucznia .....

Małopolski Konkurs Historyczny

dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas
dotychczasowych gimnazjów prowadzonych w szkołach
innego typu

rok szkolny 2017/2018

„Polska w dobie królów elekcyjnych (1573-1795) na tle
wydarzeń z historii powszechnej”

8 listopada 2017 r.

etap szkolny

Wypełnia Komisja Szkolna

Miejsce na dane ucznia

Numer Zadania	Maksymalna liczba punktów możliwa do uzyskania w poszczególnych zadaniach	Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika w poszczególnych zadaniach
1.	1	
2.	1	
3.	4	
4.	1	
5.	1	
6.	12	
7.	1	
8.	5	
9.	6	
10.	4	
11.	3	
12.	1	
13.	4	
14.	1	
15.	3	
16.	6	
17.	4	
18.	2	
19.	3	
20.	8	
21.	3	
22.	5	
23.	6	
24.	1	
25.	3	
26.	1	
27.	1	
28.	4	
29.	4	
30.	1	
Suma punktów	Możliwych punktów do uzyskania: 100	Uzyskanych punktów :

Ilość uzyskanych punktów po weryfikacji .....

Czytelny podpis osoby sprawdzającej : .....

Czytelny podpis osoby weryfikującej : .....

Droga Gimnazjalistko, Drogi Gimnazjalisto!

Przed rozpoczęciem pracy przeczytaj poniższą instrukcję.

1. Zakoduj swoją pracę. Nie podpisuj kartek imieniem i nazwiskiem.
2. Przed Tobą zestaw **30** zadań konkursowych.
3. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **100** punktów.
4. Przy każdym zadaniu podana jest maksymalna ilość punktów, którą można uzyskać.
5. Na rozwiązanie zestawu masz **90 minut**. Komisja konkursowa 15 minut przed końcem przypomni Ci o upływającym czasie.
6. Czytaj uważnie wszystkie polecenia.
7. Odpowiedzi należy wpisywać tylko długopisem lub piórem z atramentem koloru czarnego lub niebieskiego. Odpowiedzi zapisane ołówkiem nie będą oceniane.
8. Pisz czytelnie – odpowiedzi nieczytelne nie będą oceniane!
9. Zapisuj słowa w pełnym brzmieniu – nie stosuj skrótów. Błędne zapisy nazwisk, nazw, pojęć, terminów, dat powoduje nieprzyznanie punktów.
10. Błędne zapisy wyraźnie przekreśl. Przy błędnych zaznaczeniach w pytaniach testowych należy pisać: dobrze, źle.
11. Nie wolno używać korektora – zadanie, w którym użyto korektora nie będzie oceniane.
12. Brudnopis nie podlega ocenie.
13. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
14. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym, spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Życzymy Ci powodzenia!

Organizatorzy konkursu

Zadanie 1 (1 punkt)

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

Starsza epoka kamienia, zwana kiedyś epoką kamienia łupanego, to:

- a. neolit
- b. paleolit
- c. mezolit
- d. starożytność

Zadanie 2 (1 punkt)

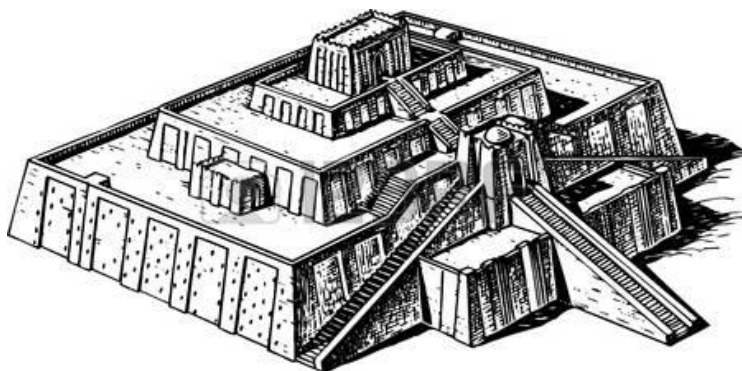
Podkreśl prawidłową odpowiedź.

Rewolucja neolityczna to:

- a. proces przejścia od koczowniczego do osiadłego trybu życia i związany z tym rozwój rolnictwa, hodowli i produkcji naczyń glinianych
- b. nabycie przez istoty człękkształtne umiejętności posługiwania się ogniem
- c. etap w dziejach ludzkości będący przejściem od epoki kamienia do epoki brązu
- d. okres, na który datujemy pierwsze materialnie potwierdzone ślady obecności człowieka na kontynencie afrykańskim

Zadanie 3 (4 punkty)

Dokończ **jednym wyrazem** zdania dotyczące zamieszczonego poniżej rysunku:

(Źródło: <https://derek4messiah.wordpress.com/2010/10/09/babel-in-the-enuma-elish/>)

- a. Obiekt przedstawiony na rysunku nosi nazwę .....
- b. Kraina, na terenie której wznoszono tego typu obiekty to .....
- c. Obiekty te powstawały w epoce historycznej zwanej .....
- d. Podstawowy materiał, który wykorzystywano do budowy tych obiektów to .....

Zadanie 4 (1 punkt)

Podaj nazwę tekstu źródłowego, z którego pochodzi zacytowany poniżej fragment.

Jeśli syn ojca swego uderzył, rękę utną mu.

Jeśli obywatel oko obywatelowi wybił, oko wybiją mu.

Jeżeli kość obywatela złamał, kość mu złamią.

Jeśli oko niewolnika obywatela wybił lub kość niewolnika obywatela złamał, połowę ceny jego zapłaci.

Jeśli obywatel ząb obywatelowi równemu sobie wybił, ząb wybiją mu.

Jeśli niewolnik obywatela w policzek obywatela uderzył, ucho mu utną.

(tłum. M. Stepień)

Jest to fragment z .....

Zadanie 5 (1 punkt)

Z podanych niżej haseł wybierz i podkreśl to, które **nie** jest związane z cywilizacją egipską:

- Giza
- papirus
- politeizm
- Sąd Ozyrysa
- Eufkrat
- Nil

Zadanie 6 (12 punktów)

Uzupełnij tabelę charakteryzującą judaizm, chrześcijaństwo i islam, wpisując w odpowiednie kratki pojęcia wybrane spośród podanego poniżej zestawu. Uwaga: Niektóre pojęcia nie będą nigdzie pasowały.

	Judaizm	Chrześcijaństwo (wyznanie rzymsko- katolickie)	Islam
Twórca			
Religijna „stolica”			
Święta księga			
Miejsce modlitwy/ świątynia			

Proponowane pojęcia: **Koran, Jan Chrzciciel, kościół, Jezus Chrystus, Tora, Nowy Testament, Mojżesz, Mahomet, Mekka, Jerozolima, meczet, Rzym, synagoga, św. Piotr, Dawid, Medyna, menora, Salomon**

Zadanie 7 (1 punkt)

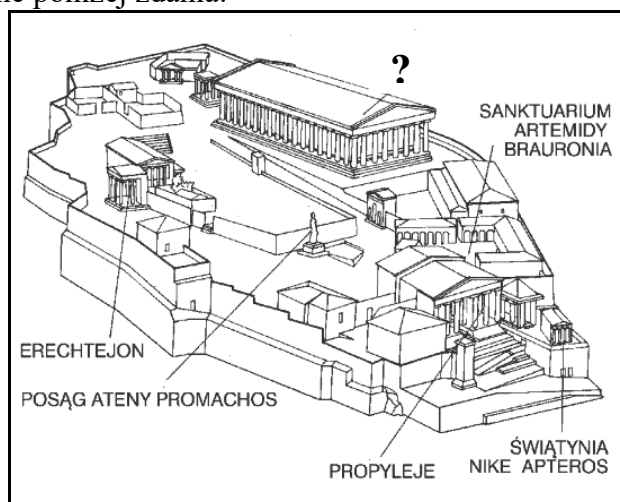
Podkreśl prawidłową odpowiedź.

Trzej najwybitniejsi dramatopisarze starożytnej Grecji to:

- Fidiasz, Myron i Poliklet
- Ajschylos, Sofokles i Eurypides
- Tales, Pitagoras i Sokrates
- Platon, Tukidydes i Herodot

Zadanie 8 (5 punktów)

Przyjrzyj się załączonej rekonstrukcji pewnego greckiego wzgórza i dokończ **jednym wyrazem** zamieszczone poniżej zdania:

(Na podst.: <http://www.wiw.pl/kulturaantyczna/twardecki/termin.asp?et=00012>)

- Przedstawione na ilustracji wzgórze stanowiło centralną część polis.....
- Nosi ono nazwę ..... i zostało odbudowane po zniszczeniach wojennych z inicjatywy starożytnego greckiego polityka o imieniu .....
- Zaznaczony pytajnikiem obiekt to ....., czyli świątynia boga/bogini o imieniu .....

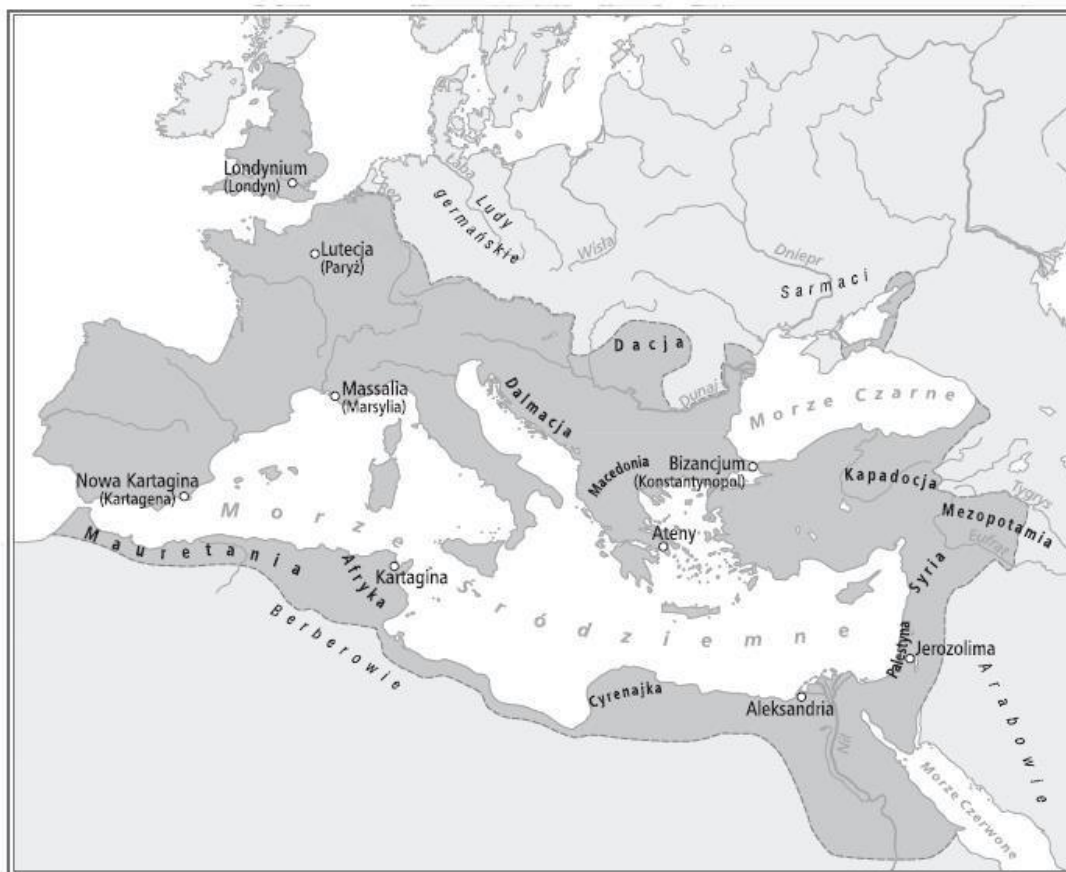
Zadanie 9 (6 punktów)

Przyporządkuj podane niżej nazwy istniejących w starożytności urzędów lub organów władzy do poszczególnych państw: polis ateńskiego (wpisując obok nazwy literę „A”), polis spartańskiego (wpisując literę „S”), państwa rzymskiego (wpisując literę „R”):

- archont - ....
- efor - ....
- trybun ludowy - ....
- Rada Pięciuset - ....
- senat - ....
- geruzja - ....

Zadanie 10 (4 punkty)

Przeanalizuj zamieszczoną poniżej mapę i wykonaj podane polecenia:

(Na podst.: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności. Gimnazjum*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2014, s. 10)

- Zastanów się, gdzie na powyższej mapie powinna być zaznaczona prowincja Galia, a następnie odczytaj z mapy i zapisz poniżej nazwę tzw. barbarzyńców, którzy mogli jej zagrozić od wschodu – chodzi o .....
- Zapisz na jakim kontynencie leży – zaznaczona na mapie - stolica imperium, z którym Rzym toczył wojny w III i II w p.n.e. – chodzi o kontynent .....
- Odczytaj z mapy i zapisz obydwie nazwy „stolicy” Cesarstwa Wschodniorzymskiego – chodzi o ....., inaczej .....

Zadanie 11 (3 punkty)

Uzupełnij poniższą tabelkę, zawierającą informacje na temat ważnych wydarzeń historycznych związanych z państwem Franków i cesarstwem Ottonów, wpisując brakujące dane (datę wydarzenia lub imię władcy lub wydarzenie):

Data	Władca	Wydarzenie
732 r.		powstrzymanie ekspansji Arabów pod Poitiers
	Karol Wielki	koronacja cesarska
962 r.	Otton I	

Zadanie 12 (1 punkt)

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

Traktat w Verdun z 843 r. przyczynił się do powstania w przyszłości następujących państw:

- Francji, Włoch, Hiszpanii
- Francji, Niemiec, Włoch
- Niemiec, Danii, Włoch
- Hiszpanii, Włoch, Niemiec

Zadanie 13 (4 punkty)

Przeczytaj przytoczony tekst źródłowy, a następnie podkreśl odpowiednie zakończenie każdego z zamieszczonych poniżej zdań.

Tam przez trzy dni stojąc u bram zamku, zdjawszy szaty królewskie, bosy, we włosienicy, nie pierwszej przestał błagać z wielkim płaczem zmiłowania apostolskiego i przebaczenia, aż u wszystkich, którzy tam przybyli i do których uszu owe jęki doszły, wzbudził taką litość i takie współczucie, że wstawiając się za nim z wielu prośbami i łzami, wszyscy dziwili się niezwyklej zatwardziałości mego serca, a niektórzy nawet wołali, że w nas jest nie surowość apostolska, ale tyrańska srogość.

(Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 6, Warszawa 1959, s. 20)

- Tekst dotyczy a) sporu o inwestyturę.
b) konfliktu o wyprawy krzyżowe.
- Bohaterami tego konfliktu byli a) papież Henryk IV i cesarz Grzegorz VII.
b) cesarz Henryk IV i papież Grzegorz VII.
- Opisywane wydarzenia miały miejsce w a) Akwizgranie.
b) Canossie.
- Osobą stojącą bosy i we włosienicy u bram zamku był a) cesarz.
b) papież.

Zadanie 14 (1 punkt)

Podkreśl pojęcie, które **nie** jest związane z systemem lennym:

- wasal
- inwestytura
- wojsko kwarciane
- senior

Zadanie 15 (3 punkty)

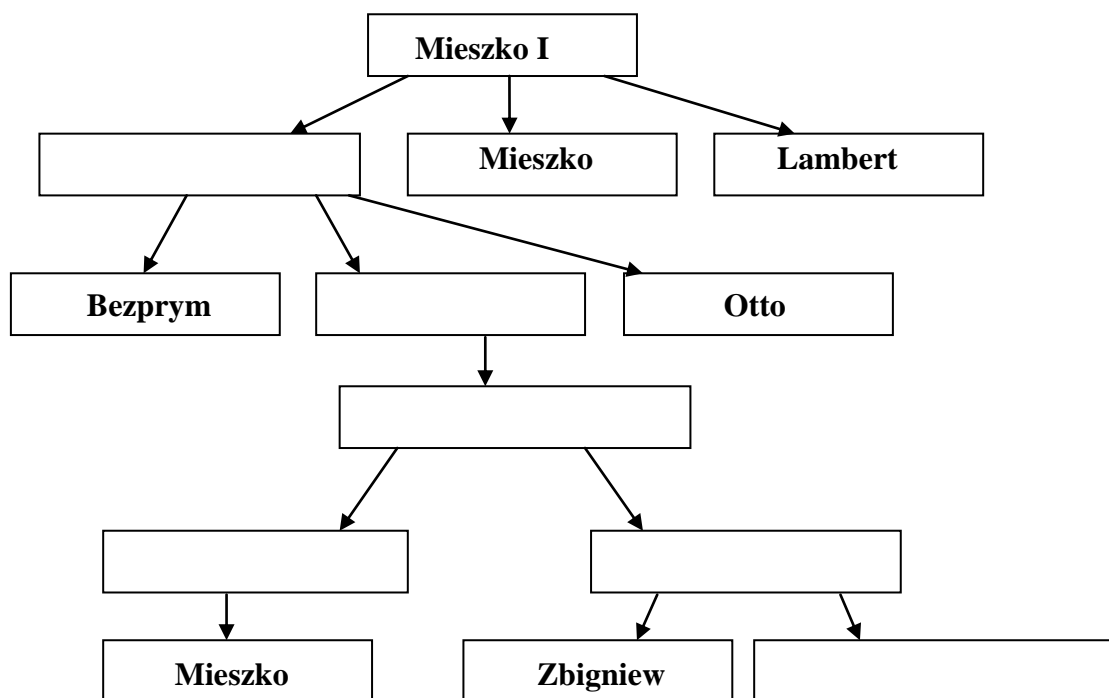
Wymień grupy, na jakie dzieliła się społeczność zamieszkująca średniowieczne miasta:

- .....
- .....
- .....

Zadanie 16 (6 punktów)

Uzupełnij drzewo genealogiczne pierwszych Piastów, wpisując w odpowiednie miejsca imiona i przydomki wybierane z listy zamieszczonej poniżej. Uwaga: niektóre imiona nie będą nigdzie pasowały.

Proponowane postaci: **Siemowit, Bolesław I Chrobry, Przemysł II, Mieszko II, Kazimierz I Odnowiciel, Kazimierz II Sprawiedliwy, Bolesław II Szczodry (Śmiały), Bolesław IV Kędzierzawy, Władysław I Herman, Mieszko III Stary, Bolesław III Krzywousty, Siemomysł**

Zadanie 17 (4 punkty)

Określ, które z poniższych zdań jest prawdziwe, a które fałszywe wpisując obok nich odpowiednio „prawda” lub „fałsz”.

- Do najważniejszych autorów kronik opisujących dzieje państwa polskiego zaliczyć należy Galla Anonima, Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem i Jana Długosza - .....
- Testament Bolesława III Krzywoustego z 1138 r., regulujący kwestię następstwa tronu polskiego i podziału państwa na dzielnice, wprowadzał dwie zasady: patronatu i senioratu - .....
- Pełna nazwa zakonu krzyżackiego brzmi Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie - .....
- Pierwszym władcą z dynastii Piastów, który koronował się w dobie rozbitcia dzielnicowego był Leszek Biały, a akt ten miał miejsce w roku 1295 - .....

Zadanie 18 (2 punkty)

Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które było chronologicznie pierwsze (wpisz obok literę „P”) i chronologicznie ostatnie (wpisz obok literę „O”):

- wystawienie aktu tzw. Unii w Krewie - .....
- uchwalenie konstytucji *Nihil novi* - .....
- śmierć Kazimierza Wielkiego - .....
- zawarcie pokoju kaliskiego - .....
- zawarcie II pokoju toruńskiego - .....

Zadanie 19 (3 punkty)

Wśród wymienionych osób podkreśl **trzech** XVI-wiecznych przywódców reformacji:

Pieter Bruegel, Marcin Luter, Ferdynand Cortez, Albrecht Dürer, Franciszek Pizarro, Michał Anioł Buonarroti, Jan Kalwin, Henryk VIII, Hieronim Bosch, Ignacy Loyola, Piotr Skarga

Zadanie 20 (8 punktów)

Przyporządkuj podane niżej wydarzenia z historii Polski do jednego z wymienionych władców elekcyjnych, wpisując obok jego imienia odpowiednią literkę. Uwaga: do niektórych panujących może pasować więcej niż jedno podane wydarzenie, zaś mogą być i tacy, za których panowania nie miało miejsca żadne z nich; zarówno królów, jak i wydarzenia wymieniono w kolejności przypadkowej.

1. Władysław IV Waza – wydarzenie/a: .....
2. Stanisław Leszczyński – wydarzenie/a: .....
3. Zygmunt III Waza – wydarzenie/a: .....
4. Stefan Batory – wydarzenie/a: .....
5. Jan Kazimierz Waza - wydarzenie/a: .....
6. August III Wettin – wydarzenie/a: .....

- a. zawarcie Unii Brzeskiej
- b. utworzenie Collegium Nobilium
- c. podpisanie rozejmu w Sztumskiej Wsi
- d. bitwa pod Kircholmem
- e. rokosz Zebrzydowski
- f. bitwa pod Cecorą
- g. potop szwedzki
- h. podpisanie pokoju w Oliwie

Zadanie 21 (3 punkty)

Wpisz pełne dane (imię, ewentualnie cyfra, nazwisko) polskich władców elekcyjnych, których portrety przedstawiono poniżej:

(Źródło: A Garlicki, *Poczet królów i książąt polskich*, Warszawa 1991, s. 473, 474)

- a. ....   b. ....   c. ....

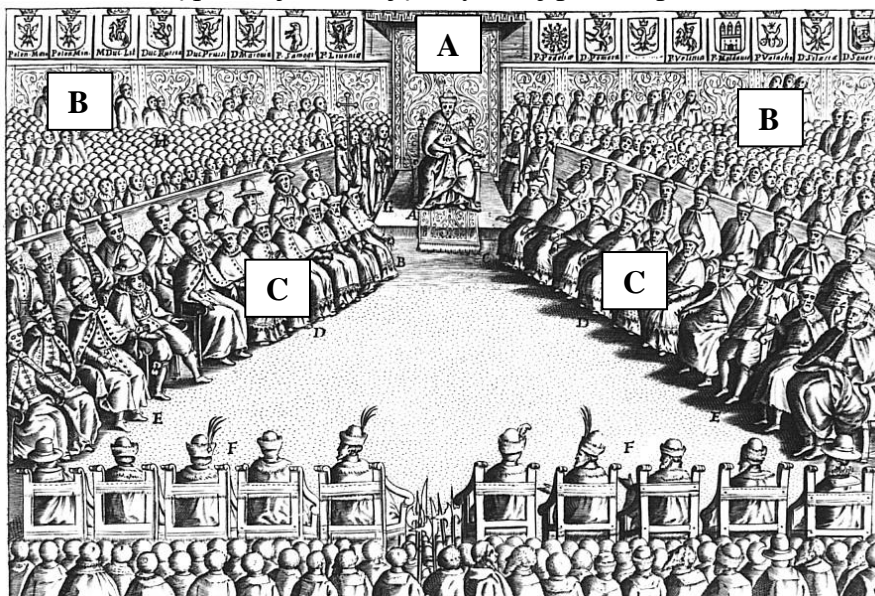
Zadanie 22 (5 punktów)

Zamieszczone poniżej definicje dotyczą pewnych zjawisk, które występowały w życiu społeczno-kulturalnym nowożytnej Europy. Do każdej z nich dopisz odpowiedni termin (**jeden wyraz**):

- Okres i styl w kulturze europejskiej przypadający na wiek XVII i początek stulecia XVIII, odznaczający się odejściem od klasycznych proporcji, przepychem formy i obfitością szczegółów dekoracyjnych - .....
- Kierunek filozoficzny, według którego rozum jest źródłem poznania i kryterium prawdy; to także przekonanie o sile i możliwościach poznawczych rozumu ludzkiego oraz o konieczności kierowania się nim we wszelkim działaniu - .....
- Nurt obecny w kulturze polskiej od schyłku XVI do połowy XVIII w., odwołujący się do mitu o pochodzeniu polskiej szlachty od pewnego starożytnego wschodniego ludu - .....
- Zbrojne wystąpienie szlachty przeciw królowi w nowożytnej Polsce - .....
- W XVI-XVIII w. warstwa szlachty, której członków cechowało posiadane wpływy politycznych, wielkich majątków ziemskich, a często także utrzymywanie własnych wojsko nadwornych - .....

Zadanie 23 (6 punktów)

Przeanalizuj zamieszczoną poniżej ilustrację i wykonaj podane polecenia:

(Źródło: A. Dybkowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności*, Warszawa 1994, s. 115)

- Podkreśl właściwe dokończenie zdania: ilustracja przedstawia obrady *sejmu walnego/sejmu konwokacyjnego*.
- Podaj rok, w którym – jak się przyjmuje - zebrał się pierwszy udokumentowany źródłowo sejm polski – chodzi o rok.....
- Podaj nazwę zasady, która funkcjonowała w Polsce w XVII i XVIII w. i pozwalała na zerwanie obrad sejmu oraz na uchylene podjętych przez niego uchwał na skutek protestu choćby jednego posła – chodzi o zasadę.....
- Posiłkując się ilustracją wpisz poniżej przy odpowiednich literach nazwy trzech stanów sejmujących: A....., B....., C.....

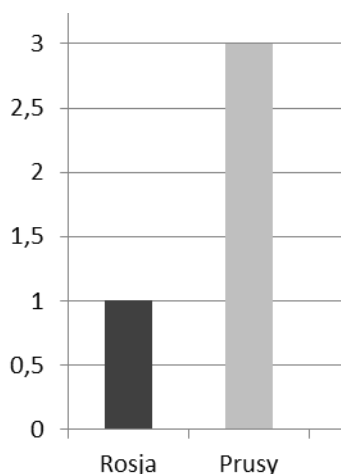
Zadanie 24 (1 punkt)

Wyjaśnij jednym zdaniem co oznacza powiedzenie, iż *Rzeczpospolita Obojga Narodów była „państwem bez stosów”*

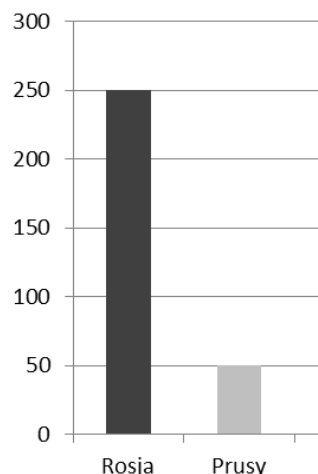
.....
.....

Zadanie 25 (3 punkty)

Przeanalizuj załączone wykresy i wykonaj podane polecenia:

Liczba ludności zagarniętej przez zaborców (w mln)

Obszar zagarnięty przez zaborców (w tys. km²)

- Z przedstawionych danych wywnioskuj, którego rozbioru Rzeczypospolitej dotyczą powyższe wykresy i podaj jego datę roczną – chodzi o ..... rozbiór Polski, dokonany w ..... roku
- Napisz, które z państw zaborczych zajęło w ramach tego rozbioru obszar o większej gęstości zaludnienia – chodzi o .....

Zadanie 26 (1 punkt)

Z podanych niżej określeń wybierz i podkreśl to, które **nie** opisuje postaci Napoleona Bonaparte:

- jeden z głównych przywódców Wiosny Ludów we Francji
- od 1804 roku tytułowany cesarzem Francuzów
- twórca Księstwa Warszawskiego
- dowódca wyprawy wojskowej do Egiptu
- postać pojawiająca się w tekście polskiego hymnu

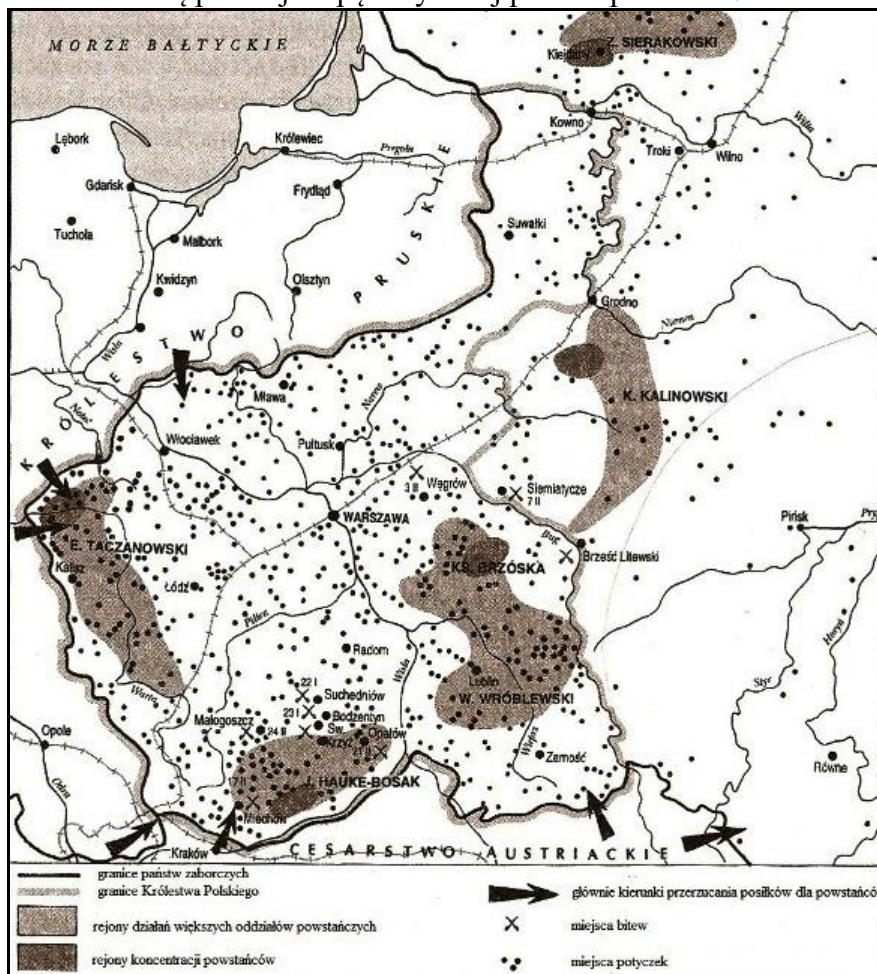
Zadanie 27 (1 punkt)

Z podanych niżej zestawień dotyczących XIX-wiecznych osiągnięć naukowo-technicznych wybierz i podkreśl tę parę, w której **błędnie** połączono odkrywcę z wynalazkiem lub odkryciem:

- Alexander Graham Bell – wynalezienie telefonu
- Thomas Alva Edison – wynalezienie żarówki
- Heinrich Rudolf Hertz – odkrycie fal radiowych
- Ludwik Pasteur – opracowanie układu okresowego pierwiastków
- Max Planck – opracowanie teorii kwantów
- Karol Darwin – opracowanie teorii ewolucji
- Maria Skłodowska-Curie – odkrycie radu i polonu

Zadanie 28 (4 punkty)

Przeanalizuj zamieszczoną poniżej mapę i wykonaj podane polecenia:

(Na podst.: A. Dybrowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności*, Warszawa 1994, s. 192)

- Zapisz nazwę polskiego powstania, którego przebieg przedstawia załączona mapa oraz podaj pełną datę (dzień, miesiąc i rok) jego wybuchu na obszarze Królestwa Polskiego – chodzi o ....., które wybuchło .....
- Podaj imię i nazwisko ostatniego dyktatora tegoż powstania – chodzi o .....
- Analizując załączoną mapę i korzystając z wiedzy pozarzędłowej podkreśl właściwe zakończenie zdania: powstanie to miało charakter *wojny partyzanckiej/wojny pozycyjnej*.

Zadanie 29 (4 punkty)

Rozwiń poniższe skróty podając pełne nazwy partii i ruchów politycznych, które powstały na ziemiach polskich na przełomie XIX i XX wieku:

- SDKPiL - .....
- PPS - .....
- PSL - .....
- ND - .....

Zadanie 30 (1 punkt)

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

W skład Trójporozumienia (Ententy) wchodziły następujące państwa:

- Niemcy, Austro-Węgry i Włochy
- Francja, Anglia i Włochy
- Francja, Anglia i Rosja
- Francja, Anglia i Niemcy

Brudnopis